

Ψηφιακό Ελληνικό Περιεχόμενο και Ανοικτή Πρόσβαση

Γεωργίου Παναγιώτης panos@lis.upatras.gr
Φιόρη Παπαδάτου fiori@lis.upatras.gr

Πανεπιστήμιο Πατρών
Βιβλιοθήκη & Υπηρεσία Πληροφόρησης
<http://www.lis.upatras.gr/>

Εισαγωγή – Αντικείμενο

- Αποτύπωση ψηφιακού χάρτη στην Ελλάδα
- Πρωτογενής ανάλυση παραμέτρων λειτουργίας ελληνικών ψηφιακών πηγών

Αφορμή - Έναυσμα

- Modern Greek Resources Project Meeting, organized by the Consortium of Hellenic Librarians, Γεννάδειος Βιβλιοθήκη, 7-10 Δεκεμβρίου 2006

Στόχοι εργασίας

- Καταγραφή υφιστάμενης κατάστασης
- Συγκέντρωση βασικών πληροφοριών & παραμέτρων → μελλοντική δημιουργία «μητρώου» ελληνικών ψηφιακών πηγών
- Ανάδειξη ζητημάτων τεχνολογίας, προτύπων, υπηρεσιών και πολιτικών
- Προτάσεις για συνεργασίες & ενίσχυση της ανοικτής πρόσβασης σε ελληνικό περιεχόμενο

Ιστορική αναδρομή – Διεθνές περιβάλλον

- Pre-prints & e-prints servers
- PubMed, ERIC, Agricola
- Santa Fe convention for the Open Archives Initiative – OAI-PMH
- Eprints, DSpace, CDSware, Fedora
- OAI Harvesters (OAIster)
- Open Access: BOAI, Bethesda Statement on OA Publishing, Berlin Declaration
- DOAJ
- Registries: OpenDOAR, ROAR

Ιστορική Αναδρομή – Ελληνικές πρωτοβουλίες

- ΕΚΤ: Συλλογικός κατάλογος περιοδικών, Αρχείο Διδακτορικών Διατριβών
- Αυτοματοποίηση βιβλιοθηκών (Κατάλογοι)
- Ελληνικά συστήματα: ΑΒΕΚΤ, Πτολεμαίος, PLAS
- Βάσεις βιβλιογραφικών δεδομένων: ΑΡΓΩ, ΙΑΤΡΟΤΕΚ
- Ψηφιακή συλλογή Παν. Κρήτης (1997)
- ΕΠΕΑΕΚ I & II: HEAL-Link, Ζέφυρος, Άρτεμις
- ΟΑΙ συλλογές: Κοσμόπολις – Παν. Πατρών, Συλλογές ΑΠΘ, Ψηφίδα – Παν. Μακεδονίας
- Κοινωνία της Πληροφορίας (πρόσκληση 65)

Κατηγοριοποίηση πηγών (1)

1. Βάσεις βιβλιογραφικών δεδομένων

- 1.1 Κατάλογοι βιβλιοθηκών
- 1.2 Βιβλιογραφίες
- 1.3 Άρθρα περιοδικών εκδόσεων

2. Ψηφιακές συλλογές

- 2.1 Αρχεία περιοδικών εκδόσεων
- 2.2 Συλλογές βιβλίων, κειμένων, άρθρων
- 2.3 Συλλογές εικόνων & πολυμεσικού υλικού

Κατηγοριοποίηση πηγών (2)

3. Ιδρυματικά αποθετήρια
  - 3.1 Γκρίζα βιβλιογραφία
  - 3.2 Δημοσιεύσεις
  - 3.3 Εκπαιδευτικό υλικό
  - 3.4 Αρχειακό υλικό
4. Ηλεκτρονικά περιοδικά (πλήρους ηλεκτρονικής δημοσίευσης)

Μεθοδολογία καταγραφής (1)

- Εύρεση πηγών: βιβλιογραφική έρευνα, περιήγηση σε websites φορέων, διεθνή μητρώα, ευρετήρια, OAI harvesters
- Συμπεριλήφθηκαν:
  - ολοκληρωμένες/σε λειτουργία στο web πηγές σε επίπεδο συλλογής
  - ακαδημαϊκά & ερευνητικά ιδρυμάτων
  - φορείς ιδιαίτερης σημασίας & σχέσης με την ακαδημαϊκή κοινότητα: Εθνική Βιβλιοθήκη, Ακαδημία Αθηνών, Βουλή των Ελλήνων, Πανεπιστήμιο Κύπρου κ.ά.

Μεθοδολογία καταγραφής (2)

- ΔΕΝ συμπεριλήφθηκαν:
  - Κατάλογοι βιβλιοθηκών
  - Τα περισσότερα έργα ψηφιοποίησης της πρόσκλησης 65 του Ε.Π. Κοινωνία της Πληροφορίας – Καταγραφή μελλοντικά στο «μητρώο» με την προβλεπόμενη υλοποίηση του συνόλου των έργων (30/6/2008)

Καταγραφή & ανάλυση πηγών (1)

- Καταγραφή 75 πηγών-συλλογών
- Πλήρης λίστα στην διεύθυνση:

[http://www.lis.upatras.gr/Libworld/
gr_resources_EL.php](http://www.lis.upatras.gr/Libworld/gr_resources_EL.php)

Καταγραφή & ανάλυση πηγών (2): κατά κατηγορία

Κατηγορίες Πηγών		Πλήθος πηγών (σε επίπεδο συλλογής)
1	Βάσεις Βιβλιογραφικών Δεδομένων	15
2	Ψηφιακές Συλλογές	30
1 / 2	Βάσεις Βιβλιογραφικών Δεδομένων/ Ψηφιακές Συλλογές	5
3	Ιδρυματικά Αποθετήρια	19
4	Ηλεκτρονικά Περιοδικά	6
Σύνολο		75

Καταγραφή & ανάλυση πηγών (3)

- Πηγές – Συλλογές ανά φορέα

Φορέας	Πλήθος Φορέων	Πλήθος Πηγών
ΑΕΙ	16	37
ΤΕΙ	7	8
ΕΚΤ σε συνεργασία με άλλους φορείς	1	15
Λοιποί	10	15
Σύνολο	34	75

Καταγραφή & ανάλυση πηγών (4): Λογισμικό

Είδος Λογισμικού	Κατηγορία Πηγής					
	Βάσεις Βιβλ/κών Δεδομένων	Ψηφιακές Συλλογές	Βάσεις Βιβλ/κών Δεδομένων/ Ψηφ. Συλλογές	Ιδρυματικά Αποθετήρια	Ηλεκτρονικό Περιοδικό	Σύνολο
Custom	1	3	-	3	6	13
Open Source	-	13	4	15	-	32
Εμπορικό	14	14	1	1	-	30

Καταγραφή & ανάλυση πηγών (5): Open Source

Τίτλος Open Source Λογισμικού	Κατηγορία Πηγής					
	Βάσεις Βιβλ/κών Δεδομένων	Ψηφιακές Συλλογές	Βάσεις Βιβλ/κών Δεδομένων/ Ψηφ. Συλλογές	Ιδρυματικά Αποθετήρια	Ηλεκτρονικά Περιοδικά	Σύνολο
CDSware	-	7	-	2	-	9
Dienst	-	-	-	8	-	8
DSpace	-	3	-	4	-	7
Eprints	-	-	-	1	-	1
Fedora	-	1	-	-	-	1
Greenstone	-	1	-	-	-	1
Keystone	-	-	4	-	-	4
Open Journals System	-	1	-	-	-	1

Καταγραφή & ανάλυση πηγών (6): Πρωτόκολλα

Πρωτόκολλο	Πλήθος πηγών-συλλογών
ΟΑΙ-ΡΜΗ 2.0	24 (όλα τα ΟΑΙ λογισμικά)
SRW/U (+ ΟΑΙ-ΡΜΗ)	4 (Keystone)
Z39.50	17 (Advance & ΑΒΕΚΤ)
Dienst	8
Κανένα/άγνωστο	22

Καταγραφή & ανάλυση πηγών (7)

α/α	Παράμετρος	Πλήθος Πηγών – Συλλογών
1	Πρότυπα σχήματα μεταδεδομένων	49 (65%)
2	Θεματική ευρετηρίαση	48 (64%)
3	Απλή & σύνθετη αναζήτηση	57 (75%)
4	Ευρετήρια/Σάρωση	65 (86%)
5	Ελληνικό περιβάλλον εργασίας (αποκλειστικά)	28 (37%)
6	Πολυγλωσσικό περιβάλλον εργασίας	34 (45%)
7	Αγγλικό περιβάλλον εργασίας (αποκλειστικά)	13 (17%)
8	Ιστορικό αναζητήσεων	21 (28%)
9	«Πρωθυμίες» λειτουργίες	30 (40%)

Προβλήματα – Παρατηρήσεις (1)

- Σημαντική πρόοδος – Αύξηση ελληνικού ψηφιακού περιεχομένου
- Προβληματική δημοσιοποίηση – ενημέρωση κοινότητας-χρηστών → Δυσκολότερη & μικρότερη χρήση
- Ανεπαρκής υιοθέτηση και χρήση προτύπων & μεθόδων επικοινωνίας (ΟΑΙ-ΡΜΗ, harvesters) → Δυσοίωνες προβλέψεις στον συνολικό ψηφιακό χάρτη με την υλοποίηση των έργων της ΚτΠ.
- Μικρή αλλά υπαρκτή αλληλοεπικάλυψη περιεχομένου

Προβλήματα – Παρατηρήσεις (2)

- Σημαντικό έλλειμμα στην υιοθέτηση προτύπων λειτουργίας, διαχείρισης και μεταδεδομένων
- Κρίσιμα ζητήματα προς έρευνα: η ποιότητα & λειτουργικότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών
- Απουσία διαδικασιών/πολιτικών διατήρησης & προστασίας ψηφιακών δεδομένων

Προτάσεις – Θέματα προς συζήτηση (1)

- Δημιουργία μητρώου ελληνικών ψηφιακών πηγών – Πιλοτική υλοποίηση από ΒΥΠ Πανεπιστημίου Πατρών
- ΟΑΙ harvester ελληνικών ΟΑΙ συλλογών
- Ευρετήριο παλαιών & νέων περιοδικών εκδόσεων
- Ευρύτερη και συντονισμένη ανάπτυξη ελληνικών βάσεων βιβλιογραφικών δεδομένων – Υιοθέτηση προτύπων (open URL)
- Συντονισμένη ψηφιοποίηση και ευρετηρίαση αρχείων ελληνικών περιοδικών εκδόσεων (ελληνικό/ά JSTOR)

Προτάσεις – Θέματα προς συζήτηση (2)

- Ενθάρρυνση πρωτοβουλιών ηλεκτρονικής δημοσίευσης ελληνικών περιοδικών - Ανοικτής ή ελεγχόμενης Πρόσβασης
- Ενθάρρυνση και προώθηση πρωτοβουλιών και πολιτικών για την Ανοικτή Πρόσβαση στην ακαδημαϊκή κοινότητα
- Ανάπτυξη προτυποποιημένων μηχανισμών και διαδικασιών προστασίας ψηφιακού περιεχομένου
- Διερεύνηση σκοπιμότητας & απαιτήσεων για την προώθηση του ελληνικού περιεχομένου στην διεθνή κοινότητα

Πρωτοβουλίες ΒΥΠ – Πανεπιστημίου Πατρών

- Υλοποίηση «μητρώου»-ευρετηρίου ελληνικών ψηφιακών πηγών (Νοέμβριος 2007)
- Μελέτη Εφαρμογής Διατήρησης & Προστασίας Ψηφιακών Δεδομένων (2008)
- Πιλοτική ηλεκτρονική δημοσίευση ενός (1) ελληνικού επιστημονικού περιοδικού (2008)
- Εμπλουτισμός συλλογής «Κοσμόπολις»:
  - με την ψηφιοποίηση και ευρετηρίαση 25 λογοτεχνικών περιοδικών του 19^{ου} – αρχών 20^{ου} αιώνα (2008)
  - με την ευρετηρίαση 15 ελληνικών περιοδικών (2008)
- Δημιουργία ψηφιακής συλλογής με τα αρχεία δύο (2) ενεργών ελληνικών επιστημονικών περιοδικών (2008)